

TRANH CHĂN TRÂU ĐẠI THỪA

Soạn giả:

Tâm Minh Ngô Tăng Giao
(dịch và chuyển thơ)

*** 2008 ***

TRANH CHĂN TRÂU ĐẠI THỪA

Trong “Kinh Di Giáo” nơi mục “ché tâm” Đức Phật có dạy về việc tu tập hành trì là: *“Phải kiềm chế năm căn, đừng để nó buông thả vào năm dục. Ví như người chăn trâu, cầm roi dòm ngó nó, không để cho nó tha hồ xâm phạm vào lúa mạ người ta. Nếu buông thả năm căn, chẳng phải nó chỉ lan vào năm dục, mà nó, hầu như xông tới không bờ bến nào và không thể chế-phục được!”*... *“Thế nên, bậc trí giả kiềm chế năm căn mà chẳng dựa theo, gìn giữ nó như giặc, không để cho nó buông lung. Giả như, để cho nó buông lung, chẳng bao lâu, sẽ thấy sự tan diệt vì nó. Đối với năm căn ấy, tâm làm chủ chúng”*... *“Tâm rất đáng sợ, sợ hơn rắn độc, ác thú, oán tặc. Và ngay như lửa cháy bùng bùng cũng chưa đủ làm ví-dụ về chúng!”*

Phật dạy nên siêng năng tinh tấn triết phục tâm, đừng để cho tâm buông lung: *“Buông lung tâm ấy, làm mất những việc tốt của người. Chế phục nó vào một chỗ, không việc gì là không xong.”*

Đại thừa lấy việc chăn trâu dụ cho việc điều tâm. Cái tâm vọng động xấu xa lần hồi được gạn lọc khỏi các cấu nhiễm trần gian sẽ sáng dần lên và từ chỗ vô minh sẽ đạt tới cảnh giới vòng tròn viên giác. Đó là tượng trưng cho phép tu “tiệm” để tiến lên được từng nấc thang giác ngộ. Tâm là con trâu. Người chăn là mình.

Khi chưa bị chăn dắt trâu còn hoang, đen thui, vô kỷ luật, hung hăng tuôn chạy, dẫm đạp lên lúa tốt, mạ non. Rồi trâu bị chế ngự, bị xô dây vào mũi và mỗi khi tháo chạy đều bị đánh bằng roi. Dần dà trâu chịu khuất phục, quay đầu lại, được dắt đi. Tuy vậy người chăn vẫn giữ chặt dây. Trâu dần thuần hóa. Người chăn chỉ cầm chừng dây và roi. Khi hết e ngại, người chăn ngồi chơi, thối sáo, trâu nằm cạnh. Trâu thoát tiên đen thui, rồi trắng dần dần từ đầu tới mình và đuôi. Nay trâu ăn uống tự nhiên còn người chăn thì ngủ. Trăng sao xuất hiện trong đám mây trắng, trâu với người không còn lệ thuộc với nhau. Rồi chỉ còn người chăn một mình với trăng sao. Cuối cùng là mất tất cả. Chỉ có vàng trắng lớn và sáng, chân như hiển lộ, diệu dụng toàn diện.

Mười bức họa cùng với lời tiếng Anh trong phần này được trích dẫn trong cuốn “Manual Of Zen Buddhism” của Daisetz Teitaro Suzuki (Grove Press, New York, 1960) từ trang 135 tới trang 144.

1. Undisciplined

With his horns fiercely projected in the air the beast snorts,
Madly running over the mountain paths, farther and farther he
goes astray!

A dark cloud is spread across the entrance of the valley,
And who knows how much of the fine fresh herb is trampled under
his wild hoofs!

1. Vô kỷ luật

Với sừng hung bạo nhô lên trên không con vật phì phò thở mạnh,
Chạy điên cuồng qua các lối mòn trên núi, càng ngày càng lạc
lõng đi xa!

Một đám mây đen giăng ngang lối vào thung lũng,
Và ai mà biết được bao nhiêu cỏ non xanh tươi đã bị giẫm nát
dưới chân cuồng dại của trâu!

2. Discipline Begun

I am in possession of a straw rope, and I pass it through his nose,
For once he makes a frantic attempt to run away, but he is
severely whipped and whipped;
The beast resists the training with all the power there is in a nature
wild and ungoverned,
But the rustic oxherd never relaxes his pulling tether and
ever-ready whip.

2. Kỷ Luật Bắt Đầu

Ta kiếm được một sợi dây thừng và ta xỏ dây qua mũi trâu,
Mỗi khi trâu muốn cuồng loạn chạy đi thoát đều bị ta lấy roi quất
đánh dữ dội;
Con vật kháng cự lại sự huấn luyện với tất cả sức mạnh tồn tại
trong một bản tính hoang dã và bất trị,
Nhưng kẻ chăn trâu thôn dã không bao giờ buông lỏng dây kéo và
không buông roi cây roi lúc nào cũng sẵn sàng.

3. In Harness

Gradually getting into harness the beast is now content to be led
by the nose,
Crossing the stream, walking along the mountain path, he follows
every step of the leader;
The leader holds the rope tightly in his hand never letting it go,
All day long he is on the alert almost unconscious of what fatigue
is.

3. Kiểm chế

*Dần dần bị kiểm chế con vật giờ đây thuận để bị dây thừng kéo
mũi đi,
Vượt qua suối, đi dọc theo đường núi, trâu theo từng bước chân
của người dẫn dắt;
Người dắt trâu nắm chắc sợi dây thừng trong tay không bao giờ
buông lỏng ra,
Suốt cả ngày người dắt trâu luôn cảnh giác hầu như không biết
mệt là gì.*

4. Faced Round

After long days of training the result begins to tell and the beast is faced round,
A nature so wild and ungoverned is finally broken, he has become gentler;
But the tender has not yet given him his full confidence,
He still keeps his straw rope with which the ox is now tied to a tree.

4. Quay lại

Sau nhiều ngày dài huấn luyện kết quả đã bắt đầu trông thấy và con vật quay đầu lại,
Một bản chất rất man dại và bất trị cuối cùng đã bị phá vỡ, trâu đã trở nên thuần tính hơn;
Nhưng người chăn dắt vẫn chưa tin cần vào trâu hoàn toàn,
Người chăn vẫn còn xỏ sợi dây thừng và giờ đây buộc trâu vào một thân cây.

5. Tamed

Under the green willow tree and by the ancient mountain stream,
The ox is set at liberty to pursue his own pleasures;
At the eventide when a grey mist descends on the pasture,
The boy wends his homeward way with the animal quietly following.

5. Thuận phục

Dưới cây dương liễu xanh và bên dòng suối xưa trên núi,
Trâu được thả cho tự do dong chơi theo ý riêng;
Vào buổi chiều tối khi sương mù buông xuống cánh đồng,
Đứa trẻ quay trở về nhà với con vật lặng lẽ theo sau.

6. Unimpeded

On the verdant field the beast contentedly lies idling his time away,
No whip is needed now, nor any kind of restraint;
The boy too sits leisurely under the pine tree,
Playing a tune of peace, overflowing with joy.

6. Không bị ngăn trở

Trên cánh đồng xanh tươi con vật thỏa mãn nằm để thời giờ trôi
qua,
Bây giờ không cần roi vọt, cũng chẳng cần kiềm chế chi cả;
Đứa trẻ cũng vậy, ngồi nhàn rỗi dưới cây thông,
Tấu một khúc nhạc thanh bình, tràn ngập niềm vui.

7. Laissez Faire

The spring stream in the evening sun flows languidly along the willow-lined bank,
In the hazy atmosphere the meadow grass is seen growing thick;
When hungry he grazes, when thirsty he quaffs, as time sweetly slides,
While the boy on the rock dozes for hours not noticing anything that goes on about him.

7. Để mặc

Suối mùa xuân trong mặt trời chiều chảy thong thả dọc theo bờ liễu giăng hàng,
Trong khung cảnh mù sương cỏ trên cánh đồng thấy có vẻ rậm rạp thêm ra;
Khi đói trâu gặm cỏ, khi khát trâu uống nước, trong khi thời gian êm trôi,
Trong khi đứa trẻ nằm trên đá ngủ thiếp đi hàng nhiều giờ, không chú ý đến điều gì xảy ra chung quanh nó cả.

8. All Forgotten

The beast all in white now is surrounded by the white clouds,
The man is perfectly at his ease and care-free, so is his
companion;
The white clouds penetrated by the moon-light cast their white
shadows below,
The white clouds and the bright moon-light – each following its
course of movement.

8. Tất cả đều quên lãng

Con vật đã trắng ra giờ đây được vây quanh bởi những đám mây
trắng bạc,
Người thoải mái hoàn toàn không còn chút ưu tư, chú trâu đi theo
cũng vậy;
Những đám mây trắng bị ánh trăng xuyên chiếu rọi bóng trắng
xuống phía dưới,
Những đám mây trắng và ánh trăng sáng – theo dòng chuyển
động riêng.

9. The Solitary Moon

Nowhere is the beast, and the oxherd is master of his time,
He is a solitary cloud wafting lightly along the mountain peaks;
Clapping his hands he sings joyfully in the moon-light,
But remember a last wall is still left barring his homeward walk.

9. Mặt trăng cô đơn

Con vật không thấy đâu nữa, và trẻ chăn trâu rảnh rỗi hoàn toàn,
Trẻ là một đám mây cô đơn bồng bềnh trôi dọc những đỉnh núi;
Vỗ nhịp tay trẻ hát một cách vui vẻ trong ánh trăng,
Nhưng phải nhớ rằng một cửa ải cuối cùng vẫn còn tồn tại ngăn
trở bước đi về nhà của nó.

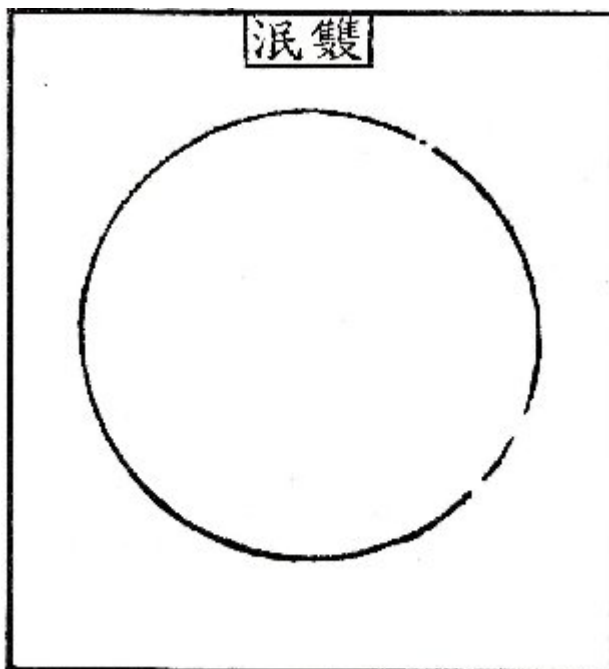

10. Both Vanished

Both the man and the animal have disappeared, no traces are left,
The bright moon-light is empty and shadowless with all the
ten-thousand objects in it;
If anyone should ask the meaning of this,
Behold the lilies of the field and its fresh sweet-scented verdure.

10. Biến đi cả hai

*Cả người lẫn trâu đều đã biến đi, không để lại dấu vết gì,
Ánh trăng sáng đã trống vắng và không còn hình tượng của muôn
vật ở trong đó nữa;
Nếu có ai hỏi ý nghĩa của việc này,
Hãy nhìn hoa huệ trên cánh đồng và thảm cỏ xanh tươi thơm
ngát.*

- 1 -

UNDISCIPLINE

With his horns
fiercely projected in the air
the beast snorts,
Madly running over the mountain paths,
farther and farther
he goes astray!
A dark cloud
is spread
across the entrance of the valley,
And who knows
how much of the fine fresh herb
is trampled
under his wild hoofs!

- 1 -

VÔ KỶ LUẬT

*Chú trâu với một cặp sừng
Nhô lên hung bạo phía từng trời cao
Phì phò miệng thở mạnh sao,
Điên khùng trâu chạy qua bao lối mòn,
Chân trâu lạc lổng trên non
Ngày càng xa mãi ai còn nhận ra!
Lối vào thung lũng xa xa
Mây đen một đám nhạt nhòa giăng ngang,
Nào ai biết được rõ ràng
Bao nhiêu đám cỏ mịn màng xanh tươi
Bị trâu hoang chạy khắp nơi
Dưới chân dẫm nát tả tơi đại cuồng!*

- 2 -

DISCIPLINE BEGUN

I am in possession of a straw rope,
and I pass it through his nose,
For once he makes a frantic attempt
to run away,
but he is severely whipped
and whipped;
The beast resists the training
with all the power
there is in a nature
wild and ungoverned,
But the rustic oxherd
never relaxes his pulling tether
and ever-ready whip.

- 2 -

KỶ LUẬT BẮT ĐẦU

*Kiểm ra một sợi dây thừng,
Ta bèn xỏ mũi trâu hung dữ liền,
Mỗi khi trâu muốn cuồng điên
Hung hăng thoát chạy ta bèn quát ngay
Cây roi cầm chắc trong tay
Quất trâu dữ dội roi này chẳng ngưng;
Trâu kia kháng cự vầy vùng
Nào đâu có chịu phục tùng người chăn
Huấn luyện trâu thật khó khăn
Trâu phò sức mạnh dữ dằn từ lâu
Sẵn trong bản tính của trâu
Thú hoang bắt trị rừng sâu tung hoành,
Nhưng người chăn chốn rừng xanh
Không hề buông lỏng tay mình kéo dây
Lại còn thêm chiếc roi mây
Lúc nào cũng nắm trong tay dùm chùng.*

- 3 -

IN HARNESS

Gradually getting into harness
the beast is now content
to be led by the nose,
Crossing the stream,
walking along the mountain path,
he follows every step of the leader;
The leader holds the rope tightly in his hand
never letting it go,
All day long he is on the alert
almost unconscious of what fatigue is.

- 3 -

KIỂM CHẾ

*Người chăn kiểm chế chẳng ngừng
Trâu giờ thuận để dây thừng kéo đi,
Vượt qua dòng suối thẳm kia,
Men theo đường núi rậm rì xanh tươi,
Trâu giờ đây đã thuận rồi
Đi theo từng bước của người dắt trâu,
Không hề buông lỏng chút nào
Người chăn cầm chắc dây vào trong tay,
Và rồi suốt cả một ngày
Người chăn cảnh giác, mệt này sá chi.*

- 4 -

FACED ROUND

After long days of training
the result begins to tell
and the beast is faced round,
A nature so wild and ungoverned
is finally broken,
he has become gentler;
But the tender has not yet given him
his full confidence,
He still keeps his straw rope
with which the ox is now
tied to a tree.

- 4 -

QUAY LẠI

*Nhiều ngày huấn luyện trôi đi
Giờ đây kết quả tức thì thấy ngay
Trâu quay đầu lại tốt thay,
Man di bản chất lâu ngày đã quen
Lại thêm bắt trị bao phen
Cuối cùng bị cải hoá liền còn đâu,
Trâu nay ngoan ngoãn cúi đầu,
Nhưng người chăn vẫn trước sau dòm chừng
Chưa hề tin cần tốt cùng,
Mũi trâu vẫn xoắn dây thừng qua đây
Bây giờ lại buộc sợi dây
Quấn ngay vào một thân cây cận kề.*

- 5 -
TAMED

Under the green willow tree
and by the ancient mountain stream,
The ox is set at liberty
to pursue his own pleasures;
At the eventide
when a grey mist descends on the pasture,
The boy wends
his homeward way
with the animal
quietly following.

- 5 -
THUẦN PHỤC

*Dưới cây dương liễu xanh rì
Bên dòng suối cũ thâm thì trên non,
Chú trâu được thả ra luôn
Dong chơi thoả thích không còn ngại chi;
Đến chiều bóng tối sắp về
Sương mù buông xuống giăng che cánh đồng,
Trẻ chăn trâu nọ thong dong
Lên đường quay lại nhà cùng chú trâu
Trâu hiền lặng lẽ theo sau
Bước chân thuần phục cúi đầu thành thời.*

- 6 -

UNIMPEDED

On the verdant field
the beast contentedly lies
idling his time away,
No whip is needed now,
nor any kind of restraint;
The boy too
sits leisurely
under the pine tree,
Playing a tune of peace,
overflowing with joy.

- 6 -

KHÔNG CÒN NGĂN TRỞ

*Giờ trên đồng cỏ xanh tươi
Chú trâu thoải mái nằm chơi an nhàn
Không còn công chuyện để làm
Mặc thời gian cứ nhẹ nhàng trôi đi,
Nay thời roi vọt cần chi
Cản ngăn, kiềm chế cần gì nữa đây;
Trẻ chăn trâu cũng rảnh tay
Ung dung ngồi dưới gốc cây thông già,
Tấu lên một khúc hoan ca
Thanh bình điệu hát, chan hoà niềm vui.*

- 7 -

LAISSEZ FAIRE

The spring stream
in the evening sun
flows languidly
along the willow-lined bank,
In the hazy atmosphere
the meadow grass is seen
growing thick;
When hungry he grazes,
when thirsty he quaffs,
as time sweetly slides,
While the boy on the rock
dozes for hours
not noticing anything
that goes on about him.

- 7 -

ĐỂ MẶC

*Suối xuân róc rách chảy xuôi
Trời chiều bâng lảng buông lời ánh vàng
Dọc theo bờ liễu giăng hàng,
Hiện trong khung cảnh hôn hoàng mù sương
Cánh đồng cỏ mượt thơm hương
Dường như khởi sắc nồn nường rậm thêm;
Đói lòng trâu cứ an nhiên
Ung dung gặm cỏ gần bên mặc tình,
Khi trâu khát nước dạo quanh
Tìm dòng suối mát trong lành uống trôi,
Thời gian êm ái nhẹ trôi,
Trong khi trên tảng đá nơi cạnh bờ
Trẻ kia thiếp ngủ hàng giờ
Mặc trâu lui tới nhớn như một mình.*

- 8 -

ALL FORGOTTEN

The beast all in white now
is surrounded by the white clouds,
The man is perfectly at his ease and care-free,
so is his companion;
The white clouds penetrated by the moon-light
cast their white shadows below,
The white clouds
and the bright moon-light
-each following
its course of movement.

- 8 -

TẤT CẢ ĐỀU QUÊN LÃNG

*Giờ trâu trắng hết thân hình
Và mây trắng bạc vây quanh trâu rồi,
Người chăn cũng tự tại thôi
Tới thời thoải mái, qua hồi lo âu
Chú trâu cũng vậy, theo sau
Bước chân lững thững khác đâu chút nào;
Đám mây trắng bạc trên cao
Ánh trắng chiếu xuống rọi vào đồng xanh,
Lững lờ mây trắng trôi nhanh
Chuyển đi cùng ánh trắng thanh xuôi dòng.*

- 9 -

THE SOLITARY MOON

Nowhere is the beast,
and the oxherd is master of his time,
He is a solitary cloud
wafting lightly
along the mountain peaks;
Clapping his hands
he sings joyfully in the moon-light,
But remember
a last wall is still left
barring his homeward walk.

- 9 -

MẶT TRĂNG CÔ ĐƠN

*Trâu giờ không thấy hình dung
Trẻ chăn trâu bỗng thong dong hoàn toàn,
Tựa mây một đám an nhàn
Cô đơn trôi dọc non ngàn đỉnh cao;
Vỗ tay gõ nhịp ngẫu nhiên
Trẻ vui ca hát vọng vào trăng trong,
Nhớ còn một ải cuối cùng
Vẫn gây trở ngại cho từng bước đi
Cần đem đột phá tức thì
Mới mong trọn vẹn quay về nhà thôi.*

- 10 -
BOTH VANISHED

Both the man and the animal have disappeared,
no traces are left,
The bright moon-light is empty
and shadowless with all the ten-thousand objects in it;
If anyone should ask the meaning of this,
Behold the lilies of the field
and its fresh sweet-scented verdure.

Daisetz Teitaro Suzuki
(chuyển dịch tiếng Anh)

- 10 -
BIẾN ĐI CẢ HAI

*Người và trâu đều biến rồi
Không lưu vết tích lại nơi chốn này,
Ánh trăng cũng trống vắng thay
Tướng hình muôn vật trong đây nhạt nhòa
Không còn hình dạng phô ra;
Nếu ai thắc mắc để mà hỏi han
Hãy nhìn hoa huệ bạt ngàn
Cỏ xanh thơm ngát tràn lan trên đồng.*

Tâm Minh Ngô Tăng Giao
(chuyển dịch thơ tiếng Việt)

THƠ TỤNG TRANH CHẶN TRÂU CỦA PHỔ MINH THIÊN SƯ

未 牧

生 犖 頭 角 恣 咆 哮
奔 走 溪 山 路 轉 遙
一 片 黑 雲 橫 谷 口
誰 知 步 步 犯 佳 苗

1 - VỊ MỤC

Sanh nanh đầu giác tứ bào hao,
Bôn tẩu khê sơn lộ chuyển diêu.
Nhất phiến hắc vân hoành cốc khẩu,
Thùy tri bộ bộ phạm giai miêu.

1 - CHƯA CHẶN

*Đầu sừng hung tợn chạy kêu la
Vượt suối trèo non vạn dặm xa
Một dải mây đen giăng cửa động
Nào hay lúa mạ giẫm bừa qua.*

初調

我有芒繩驀鼻穿
一迴奔競痛加鞭
從來劣性難調制
猶得山童盡力牽

2 - SƠ ĐIỀU

Ngã hữu mang thẳng mạch tị xuyên,
Nhất hồi bôn cạnh thống gia tiên.
Tùng lai liệt tính nan điều chế,
Do đặc sơn đồng tận lực khiên.

2 - MỚI DẮT

*Ta có thùng gai xỏ mũi trâu
Một phen tháo chạy bị roi đau
Vốn xưa tính xấu dạy không dễ
Nhờ trẻ chăn trâu kéo lại mau.*

受制

漸調漸伏息奔馳
度水穿雲步步隨
手把芒繩無少緩
牧童終日自忘疲

3 - THỌ CHẾ

Tiệm điều tiệm phục tức bồn tri
Độ thủy xuyên vân bộ bộ tùy
Thủ bả mang thàng vô thiếu hoãn
Mục đồng chung nhật tự vong bì.

3 - CHỊU PHÉP

*Dạy dân, chịu phép hết lao đầu
Vượt nước, băng mây theo gót nhau
Tay nắm chặt dây không nói lỏng
Trẻ quên ngày mỗi mệt qua mau.*

迴首

日久功深始轉頭
顛狂心力漸調柔
山童未肯全相許
猶把芒繩且繫留

4 - HỒI THỦ

Nhật cửu công thâm thủy chuyển đầu,
Điên cuồng tâm lực tiệm điều nhu.
Sơn đồng vị khảng toàn tương hứa,
Do bả mang thàng thả hệ lưu.

4 - QUAY ĐẦU

*Lâu ngày công khó mới quay đầu
Tâm lực cuồng điên thuần dịu mau
Trẻ vẫn chưa hề tin hẳn vậy
Nên thùng giữ chặt có buông đâu.*

馴伏

綠楊陰下古溪邊
放去收來得自然
日暮碧雲芳草地
牧童歸去不須牽

5 - TUẦN PHỤC

Lục dương âm hạ cổ Khê biên,
Phóng khứ thu lai đắc tự nhiên.
Nhật mộ bích vân phương thảo địa,
Mục đồng quy khứ bất tu khiên.

5 - TUẦN PHỤC

*Dưới bóng liễu xanh cạnh suối nguồn
Thả ra, bắt lại dễ dàng luôn
Mây xanh, chiều tới, đồng thơm cỏ
Trẻ trở về luôn chẳng bận chân.*

無礙

露地安眠意自如
不勞鞭策永無拘
山童穩坐青松下
一曲昇平樂有餘

6 - VÔ NGẠI

Lộ địa an miên ý tự như,
Bất lao tiên sách vĩnh vô câu.
Sơn đồng ổn tọa thanh tùng hạ,
Nhất khúc thăng bình lạc hữu dư.

6 - KHÔNG VƯỞNG

*Ngoài trời yên giấc thanh thoi lòng
Roi vọt không cần, chẳng nhọc công
Trẻ dưới thông xanh ngồi thoải mái
Quá vui trở khúc nhạc vang đồng.*

任運

柳岸春波夕照中
淡烟芳草綠茸茸
饑餐渴飲隨時過
石上山童睡正濃

7 - NHẬM VẬN

Liễu ngân xuân ba tịch chiếu trung,
Đạm yên phương thảo lục nhung nhung.
Cơ xan khát ẩm tùy thời quá,
Thạch thượng sơn đồng thụ chánh nồng.

7 - THEO PHẬN

*Chiều rạng sóng xuân bờ liễu buông
Khói mờ, cỏ nổi biếc thom hương
Đói ăn, khát uống lòng tùy tiện
Trên đá trẻ chẵn ngủ giấc nồng.*

相忘

白牛常在白雲中
人自無心牛亦同
月透白雲雲影白
白雲明月任西東

8 - TƯỞNG VONG

Bạch ngưu thường tại bạch vân trung,
Nhân tự vô tâm ngưu diệc đồng.
Nguyệt thấu bạch vân vân ảnh bạch,
Bạch vân minh nguyệt nhiệm tây đông.

8 - CÙNG QUÊN

*Trâu trắng thường nơi mây trắng trong
Vô tâm người với trâu tương đồng
Trăng xuyên mây trắng, mây phủ trắng
Mây trắng trắng trong tây tới đông.*

獨照

牛兒無處牧童閒
一片孤雲碧嶂間
拍手高歌明月下
歸來猶有一重關

9 - ĐỘC CHIẾU

Ngưu nhi vô xứ mục đồng nhàn,
Nhất phiến cô vân bích chướng gian.
Phách thủ cao ca minh nguyệt hạ,
Quy lai do hữu nhất trùng quan.

9 – SOI RIÊNG

*Vắng bóng trâu kia khiến trẻ nhàn
Một vầng mây lẻ giữa non ngàn
Vỗ tay ca hát cùng trăng sáng
Về lại vẫn còn một ải ngàn.*

雙泯

人牛不見杳無蹤
明月光寒萬象空
若問其中端的意
野花芳草自叢叢

10 - SONG MÃN

Nhân ngưu bất kiến yểu vô tung,
Minh nguyệt quang hàn vạn tượng không.
Nhược vấn kỳ trung đoan đích ý,
Dã hoa phương thảo tự tùng tùng.

10 - CÙNG VẮNG

*Không thấy người, trâu, bóng mặt mùng
Dưới trăng muôn vật bỗng thành không
Ý tình đích thực ai thăm hỏi
Hoa dại, cỏ thơm mọc khắp đồng.*

GHI CHÚ:

(1) Mười bài thơ tụng bằng chữ Hán của PHỔ MINH thiền sư trên đây được trích dẫn theo tài liệu: “TRANH CHẶN TRÂU” của Tỳ kheo Thích Kế Châu (dịch năm 1984).

Trong bài này soạn giả đã dựa vào một số tài liệu chữ Hán khác để sửa đổi một số chi tiết trong các bài thơ trên như sau:

- Bài 1, 2 và 6: Thay chữ 弌 “nhất” (một) thành 一 “nhất” (một).
- Bài 2: Thay chữ 騫 “kiển” (hất lên, giặt lấy) thành 薰 “mạch” (bổng nhiên).
- Bài 5, 7 và 10: Thay chữ 犇 thành 草 “thảo” (cỏ).
- Bài 7: Thay chữ 滄 “sương” (rét) bằng chữ 餐 “xan” (ăn).
- Bài 9: Thay chữ 上 “thượng” (trên) bằng chữ 下 “hạ” (dưới).

(2) Theo một số tài liệu thời trong bài 1 hai chữ 生 獍 “sinh nanh” (sinh ra đời hung dữ) được thay thế bằng hai chữ 狰 狰 “tranh nanh” (hung ác, dữ tợn).

(3) Mười bài thơ tụng nói trên đã được Tỳ kheo Thích Kế Châu phiên âm và chuyển dịch ra hai thể thơ “tứ tuyệt” và “lục bát” (1984). Tỳ kheo Tuệ Sỹ chuyển dịch ra thể thơ “lục bát” (1990). Phật tử Trần Đình Sơn phiên âm và chuyển dịch ra thể thơ “tứ tuyệt” (2000).

Soạn giả tham khảo các tài liệu này cùng hai cuốn tự điển Hán Việt của Thiệu Chử và của Đào Duy Anh để đóng góp thêm mười bài chuyển dịch thơ “tứ tuyệt” mới (2008).

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

- 1) MANUAL OF ZEN BUDDHISM
Daisetz Teitaro Suzuki
(Grove Press, New York, 1960)
- 2) ESSAYS IN ZEN BUDDHISM (first series)
Daisetz Teitaro Suzuki
(Grove Press, New York, 1961)
- 3) THIỀN LUẬN
Daisetz Teitaro Suzuki
(Trúc Thiên dịch)
- 4) TRANH CHẶN TRÂU
(Thích Kế Châu dịch 1984)
- 5) THẬP MỤC NGŨU ĐỒ TỤNG LUẬN GIẢI
Quảng Trí Thiền Sư
Trần Đình Sơn dịch và chú
(An Tiêm, Paris, France, 2000)
- 6) THIỀN QUA TRANH CHẶN TRÂU
Tuệ Sỹ
(Chùa Khánh Anh, Paris, France, 1990)
- 7) NÓI SƠ LƯỢC VỀ MỤC NGŨU ĐỒ
Trí Quang
- 8) PHÁP MÔN CHẶN TRÂU
Thích Chân Tuệ
(Tuệ Quang, Toronto, Canada) (2004)
- 9) TỪ ĐIỂN HÁN VIỆT
Thiền Chửu
- 10) TỪ ĐIỂN HÁN VIỆT
Đào Duy Anh

Liên lạc: giaongo@msn.com